

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน-นักศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. ขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งได้แก่
 - 6.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
 - 6.2 การให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
 - 6.3 การให้บริการแก่ชุมชน
 - 6.4 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิไลวรรณ วิทย์โรจน์ (2525 : 3) กล่าวถึงความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่าหมายถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเข้าใจการดำเนินงานและความต้องการของโรงเรียน

ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจถูกต้องในการให้โรงเรียนพัฒนาเด็ก

สุภรณ์ ศรีพหล และคนอื่น ๆ (2526 : 326) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่าหมายถึงการติดต่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือประสานงานร่วมกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 130) ได้กล่าวถึงความหมายของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและคณะครู - อาจารย์ในโรงเรียนใช้เพื่อสร้างความ รู้สึกอันดีต่อกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่น

ปริญญา รอดแก้ว (2529 : 9) ได้สรุปไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึงการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การวางแผนการติดต่อประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสาร การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

อุทัย บุญประเสริฐ (2530 : 151) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน การใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือหรือกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเหล่านี้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 237) ได้ให้ความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

จากความหมายของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึง การบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในทุก ๆ เรื่องที่สามารถกระทำร่วมกันได้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนกับชุมชนจะอยู่คู่กันเสมอ แหล่งใดที่มีชุมชนอยู่หนาแน่นแหล่งนั้นก็จะมีโรงเรียนตั้งอยู่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป โรงเรียนจึงกลายเป็น

ส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น โรงเรียนกับชุมชนจึงต้องมีความสัมพันธ์กันช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้การศึกษาแก่ชุมชน มีหน้าที่รับใช้สังคมในด้านความรู้ คุณธรรมและวัฒนธรรมซึ่งจะผลิตคนออกมาตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ โรงเรียนจึงต้องสร้างความเชื่อถือและความเข้าใจกับชุมชนร่วมกัน

สุวัฒน์ พุทรเมธา (2524 : 104 - 111) ได้สรุปถึงความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
3. ทำให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชน ในชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน
4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษา
5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการ
6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์
7. ทำให้โรงเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจชุมชนดีขึ้นทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน

จากแนวความคิดพื้นฐานที่ยอมรับว่าการศึกษาศึกษาของเด็กมิได้จำกัดอยู่ภายในกำแพงโรงเรียนเท่านั้น แต่เด็กจะต้องเรียนรู้อะไรบางอย่างอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรือตามที่ต่าง ๆ ในชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ โรงเรียนที่จะต้องออกไปเกี่ยวข้องกับชุมชนและเชิญเชิญชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ซึ่งมีเหตุผลสำคัญตามที่มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช (2526 : 327) ได้สรุปไว้หลายประการ ได้แก่ โรงเรียนเป็นแหล่งเลือกสรรคนให้ชุมชน พัฒนาคคนให้ชุมชน รวมศาสตร์สาขาต่าง ๆ ถ้ายทอดวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมของชุมชน โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือต้องการพัฒนาสมาชิกในชุมชนให้มีความสามารถในการช่วยเหลือสังคมและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข

สุภรณ์ ศรีพหล และคนอื่น ๆ (2526 : 326-327) กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะทำให้เกิดความเข้าใจและการให้ความร่วมมือในภารกิจทั้งปวงในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกัน

หวน พิณรุฬห์ (2528 : 19) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนเป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน โรงเรียนคือแหล่งอบรมให้ชุมชน โรงเรียนคือแหล่งวิทยาการของชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและ

ประธานจำเป็นต้อง ดำเนินการ ดังนั้นครู ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนจึงต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

คณะนิติปรัชญาโท วิชาเอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา (2529 : 182) ได้สรุปไว้ว่า ความสำคัญของงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี 10 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าใจ ปรัชญาการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมาย การดำเนินงาน กิจกรรม ต่าง ๆ ตลอดจน การมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน
2. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและยอมรับว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
3. เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน
4. ช่วยให้อุปกรณ์โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน
5. ช่วยให้เห็นสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
6. ช่วยในการแก้ไขสภาพพจน์และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับโรงเรียน

และแนวทางการดำเนินการของครูที่มีต่อชุมชน

7. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการของการเรียนการสอน ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของชุมชน
8. ช่วยในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
9. เพื่อให้เด็กในชุมชนมีความเจริญงอกงาม มีความประพฤติที่ดีงาม
10. เป็นการบริหารที่ช่วยในการสนับสนุน การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ

ปรัชญา รอดแก้ว (2529 : 10 -11) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรละเลย แนวนโยบายการศึกษาของรัฐยังกำหนดว่าควรจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนและแก้ปัญหาของชุมชนได้ควบคู่กันไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาชุมชนก็คือการพัฒนาโรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนก็คือการพัฒนาชุมชนนั่นเอง ดังนั้นโรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 60) ได้กล่าวไว้ในโครงการจัดทำเอกสารและคู่มือการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญดังนี้

1. เป็นการบริหารที่ช่วยสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน
2. เป็นการบริหารที่ประสานประโยชน์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. เป็นการบริหารที่ช่วยให้ชุมชนได้พัฒนาด้านวิชาชีพ
4. เป็นการบริหารที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 24) กล่าวว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้โดยสะดวก
2. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

4. ช่วยให้เข้าใจสภาพความต้องการ และปัญหาของชุมชน
5. มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน
6. ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม
7. มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534 : 26) กล่าวถึงความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของคนในชุมชน
2. โรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนา และคัดเลือกสมาชิกที่ดีให้กับชุมชน
3. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน
4. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน กิจกรรมและบริการต่าง ๆ
5. โรงเรียนเป็นหน่วยผลิตและการจัดการใหม่ ๆ ให้กับชุมชน
6. โรงเรียนอาศัยภาษีและการสนับสนุนจากประชาชน
7. โรงเรียนต้องการความสนับสนุนและอุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ จากประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความสำคัญของงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน - นักศึกษาและประชาชนในท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและจะต้องร่วมมือร่วมใจกันสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในการที่จะทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการศึกษา พัฒนาเยาวชนที่มีคุณภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยทั่วไปแล้วจะดำเนินการร่วมกัน ทั้งสองฝ่าย คือทั้งโรงเรียนและชุมชน ความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้เมื่อดังกล่าวต่างฝ่ายต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

พรพรรณ พิพิชกุลชัยพล (2518 : 41-43) ได้กำหนดความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 - 1.1 เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดระหว่างครู – อาจารย์ และทางบ้านของนักเรียน – นักศึกษา
 - 1.2 เพื่อส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครู – อาจารย์กับผู้ปกครอง
 - 1.3 เพื่อให้ครู – อาจารย์และผู้ปกครองได้พบปะกันในบางโอกาสเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 - 1.4 เพื่อให้ครู – อาจารย์ และผู้ปกครอง ได้ทราบพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน – นักศึกษาที่บ้านและที่โรงเรียน
 - 1.5 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโรงเรียน
2. ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 2.1 ช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ – ความเข้าใจแก่นักเรียน – นักศึกษา เมื่อทางโรงเรียนได้สอนวิชาต่าง ๆ ก็ให้นักเรียน – นักศึกษานำไปปฏิบัติที่บ้านและในชุมชน
 - 2.2 เพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยฝักนิสัย น้าใจ ทศนคติ และความประพฤตินักเรียน นักศึกษา เมื่อนักเรียน – นักศึกษาได้เรียนไปแล้ว และได้ปฏิบัติที่โรงเรียนเมื่อมาอยู่บ้านและในชุมชนก็จะฝักจนกลายเป็นนิสัย
 - 2.3 เพื่อฝึกหัดทางด้านสังคมขึ้นที่โรงเรียนกับชุมชน โดยทางโรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการฝึกพัฒนาการทางสังคม
 - 2.4 ช่วยปรับปรุงโรงเรียน โดยผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมด้วยครูในการพัฒนา
 - 2.5 เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาชุมชน โรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญในการปรับปรุงชุมชนเป็นผู้กระตุ้นประสานงาน ซึ่งช่องทาง แนะนำให้ชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สุพิชญา ธีระกุล (2521 : 44-46) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความรู้ สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
3. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
4. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ฉัตรชัย อรณันท์ (2522 : 9) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. เพื่อสร้างความรู้สึกรักการเป็นเจ้าของโรงเรียนให้กับชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนาในการ ยึดเหนี่ยวการสร้างความดีต่อกันและกัน

สมพร สุทัศน์ย์ (2525 : 131) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครองเพื่อจะได้หาทางปรับปรุงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อให้ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการด้านวัสดุ สิ่งของ สถานที่และความ สะดวกต่าง ๆ แก่ชุมชน
5. เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชนโดย ประชาชนและเพื่อประชาชน

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 315) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสนอรายงานเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชน ทราบ
2. เพื่อรับทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

3. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา
4. ส่งเสริมประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาตามระบอบประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน

6. สร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชนหรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม

7. เสนอความรู้ทางด้านความก้าวหน้าและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นในสังคม

8. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของชุมชน

9. แก้ไขข้อข้องใจที่ประชาชนยังไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของโรงเรียนและช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดีมีความศรัทธาเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 25-26) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน
3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนและความช่วยเหลือจากชุมชน
4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่นๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง
5. เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวกยิ่งขึ้น
6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน
7. เพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบมาจากชุมชน

ปรีชา พัทนุกุลนันทน์ และคนอื่น ๆ (2540 : 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินงานความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวของโรงเรียน
2. เพื่อให้โรงเรียนได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของชุมชน
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา

4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่โรงเรียน
 5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน
 6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนหรือท้องถิ่นของโรงเรียนให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง
 7. เพื่อโรงเรียนจะได้เสนอความรู้ ความก้าวหน้า และแนวโน้ม ๆ ทางการศึกษา ให้แก่ชุมชน
 8. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน
 9. เพื่อคลี่คลายข้อข้องใจ ช่วยทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนในแง่ดี
 10. เพื่อช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
- จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เสริมสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือและป้องกันปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งที่อาจจะเกิดขึ้นต่อโรงเรียนและชุมชน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องยึดหลักในการปฏิบัติงานด้านนี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

สตูฟส์ และราฟเฟอร์ตี (Stoops and Rafferty 1961 : 515 – 519) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการคือต้องมีทั้งการให้และรับข่าวสารจากชุมชน ใช้วิธีการหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจเจตนารมณ์ของโรงเรียนมากที่สุด งานที่จัดทำให้ชุมชนควรเป็นงานที่กระทำอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนควรให้ข้อมูลที่นำเสนอใจง่ายต่อการทำความเข้าใจ และตรงกับสภาพปัจจุบัน

คินเดรด (Kindred 1957 : 76 - 83) มีความเห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ได้ดีนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องยึดหลักการ คือ หลักความบริสุทธิ์ใจ หลักความต่อเนื่อง หลักความครอบคลุม หลักความเรียบง่าย หลักสร้างสรรค์ หลักปรับตัว และหลักยึดหยุ่น

นาฏเจลิยว สุมาวงศ์ (2517 : 20 - 23) ได้เสนอแนวทางที่โรงเรียนกับชุมชน จะร่วมมือกันเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชน ว่าสามารถทำได้โดยจัดให้มีกรรมการ โรงเรียนโดยเลือกจากคนในชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนนอกเวลา เรียนหรือวันหยุด จัดหลักสูตรของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ความรู้ของนักเรียน มีความหมายยิ่งขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท ต่อโรงเรียน

สุรพล ชีรัตนพันธ์ (2521 : 215) กล่าวว่า หลักการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องคำนึงถึงงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา การ คิดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์จะต้องจัดโรงเรียนให้ดี ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับ ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นกันเองทุกชุมชน โรงเรียนต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะบริการชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีบทบาทในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนจัดการ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

วิไลวรรณ วิทวิโรจน์ (2522 : 193 - 194) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลัก การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยสรุป 2 ประการ คือ

1. นำโรงเรียนเข้ามาสู่ชุมชนมีวิธีการคือรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจการ ของโรงเรียนสร้างความศรัทธาความเชื่อถือความมั่นใจให้เกิดแก่ชุมชนสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างผู้ปกครอง ส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนมีความเข้าใจและรู้สึกว่าเป็นของ ชุมชน
2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาความรู้จากชุมชนให้เป็น ประโยชน์

สมพร สุทัศน์ย์ (2525 : 129 - 130) ได้ให้หลักการในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยอาศัยหลัก 8 ประการคือ หลักมนุษยสัมพันธ์ หลักความจริงใจ หลักความซื่อสัตย์ หลักความคงเส้นคงวา หลักความเสียสละ หลักความอดทน หลัก ความฉลาดและหลักความยืดหยุ่น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2526 : 26 - 27) กล่าวว่าไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนจำเป็นต้องเน้นกระบวนการสองทางคือ โรงเรียนมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ให้ข่าวสารชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนในเวลาเดียวกัน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ และคิลก พัฒนพิชัยโชติ (2528 : 775) ได้ให้หลักการ ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ได้ผลคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับการวางโครงการ มีแผนปฏิบัติ

ล่วงหน้า โดยต้องคำนึงถึงสภาพและความต้องการของชุมชนด้วย มีการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ โดยการดึงประชาชนให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532 : 244-245) ได้สรุปถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้ ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ ยึดหลักความจริงใจหรือบริสุทธิ์ใจ ยึดหลักความซื่อสัตย์ ยึดความคงเส้นคงวา ยึดความเรียบง่าย ยึดความอดทน ยึดความยืดหยุ่น ยึดความต่อเนื่อง ยึดการครอบคลุมเนื้อหา ยึดความเรียบง่าย ยึดการสร้างสรรค์ และความสามารถในการปรับตัว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 36) ได้สรุปถึงหลักการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา
2. การติดต่อกับชุมชนต้องมุ่งให้เกิดเจตคติที่ดี
3. ดำเนินการต่อเนื่องตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน
4. สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
5. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในชุมชน
6. ใช้วิธีการดำเนินงานง่าย ๆ และเป็นกันเองกับประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนนั้น โรงเรียนและชุมชนต้องมีทั้งให้และรับ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ให้มากที่สุดดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ สร้างความเข้าใจอันดีอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีง่าย ๆ เป็นกันเอง เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน โดยถือว่างานด้านนี้เป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง การละเลยหรือไม่เห็นความสำคัญนั้น ย่อมจะทำให้การบริหารโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จ

กัญญา โสธร (2516 : 840-841) ได้สรุปถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ประชุมชี้แจง ครู อาจารย์ ให้เห็นความสำคัญของโรงเรียน
2. ตั้งคณะกรรมการโรงเรียน โดยคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และความสามารถ

3. สำรวจความต้องการและความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
4. สำรวจทรัพยากรในชุมชนนั้นว่ามีอะไรบ้างที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้บ้าง
5. สำรวจสภาพอนามัย ด้านสุขภาพิบาล การป้องกัน การรักษาสุขภาพว่ามีอะไรบกพร่องควรที่โรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือ

6. สำรวจลักษณะสังคมและวัฒนธรรม
7. จัดให้มีการประชุมและอภิปรายระหว่างครูกับประชาชน
8. จัดทำให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง
9. วางโครงการสัมพันธ์กับชุมชนในด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นระยะสั้นและระยะยาว
10. พยายามสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอน

สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 54-59) ได้สรุปถึงบทบาทสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ออกเยี่ยมโดยคณะครูอย่างสม่ำเสมอ
4. จัดให้มีกรรมการศึกษาชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่
 - 5.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน
 - 5.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน
 - 5.3 กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น
6. ให้บริการแก่ชุมชน

สุวัฒน์ พุทธเมธา (2524 : 60-62) ได้สรุปถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ต้องศึกษาความเป็นอยู่ของชุมชน
2. ควรสนใจในพิธีการต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น
3. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้
4. ต้องเข้าใจปัญหาของชุมชนและความต้องการของท้องถิ่น
5. ควรมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำของชุมชน
6. ต้องเป็นผู้รอบรู้ทุกอย่าง เพื่อเป็นที่ปรึกษาของท้องถิ่น
7. ต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

8. ควรเป็นผู้มีคุณธรรมสูงเป็นที่เคารพนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชนและผู้ปกครอง

9. ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีหลักการและเหตุผลในการทำงาน
สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 318-319) ได้สรุปไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนควรปฏิบัติดังนี้

- 1.1 เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.2 สร้างความเชื่อถือและความเชื่อมั่น
- 1.3 ส่งเสริมประชาชนให้มีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา
- 1.4 ส่งเสริมให้ครูกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น
- 1.5 สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือกิจการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
- 1.6 สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน
- 1.7 ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา

การศึกษา

1.8 แก้ไขปิดเป่าคลีคลายข้อข้องใจ และสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ๆ

2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน ควรปฏิบัติดังนี้

- 2.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญในอาชีพเฉพาะอย่างมาให้ความรู้และคำแนะนำ
- 2.2 เชิญผู้ปกครองนักเรียน มาให้ความช่วยเหลือในการเป็นวิทยากรในบางเรื่อง
- 2.3 เชิญสมาชิกสภา มาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชุมสภาร่าง

กฎหมายหรืออื่น ๆ

2.4 ชมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการผลิต

2.5 เชิญตำรวจ ข้าราชการ มาให้ความรู้ด้านจราจร การปกครองและอื่น ๆ

2.6 เชิญคณะกรรมการสภาตำบล หรือท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับการ

ดำเนินงานในท้องถิ่น

2.7 นำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ในการเรียนการสอน

2.8 นำทรัพยากรที่มนุษย์ประดิษฐ์และตกแต่ง มาใช้ในการเรียนการสอน

2.9 เชิญแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทันตแพทย์ มาให้ความรู้

และตรวจรักษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

2.10 จัดงานประจำปี แล้วเชิญผู้ปกครอง ประชาชนมาร่วม

2.11 จัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน หรือทำพิธีเปิดอาคารเรียนใหม่

- 2.12 จัดการแสดงละคร หรือจัดการแข่งขันกีฬา
- 2.13 จัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครอง
- 2.14 จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า
- 2.15 จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่โรงเรียน
- 2.16 จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ของชุมชนขึ้นตามความเหมาะสม
- 2.17 จัดโปรแกรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 2.18 เชิญประชาชนที่มีความสนใจในการศึกษามาเป็นกรรมการศึกษา

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528 : 777-780) ได้สรุปถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ต้องสนใจและหาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงกิจกรรมโครงการ และการดำเนินงานของโรงเรียน
2. ออกไปเยี่ยมตามบ้านของนักเรียนทุกครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ
3. ช่วยงานพิธีต่าง ๆ ไปร่วมงานทุกงานและทุกครอบครัว
4. แสดงออกถึงความจริงใจให้ประชาชนเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่โรงเรียนและชุมชน
5. วางตนให้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
7. ใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนเพื่อจะได้ศึกษา มีความเข้าใจชีวิตและความเป็นอยู่
8. ให้การต้อนรับหรือติดต่อกับบุคคลในชุมชนที่มาติดต่อเยี่ยมเยียนด้วยความสุภาพ
9. ให้โอกาสชุมชนได้มีการติดต่อกับโรงเรียนทางโทรศัพท์และทางจดหมาย
10. ใจกว้างยอมรับข้อร้องเรียนเพื่อทราบข้อผิดพลาดหรือจุดอ่อนของโรงเรียน
11. สร้างสัมพันธ์ภาพของคณะบุคลากรในโรงเรียนให้ดีเพื่อสร้างศรัทธาแก่ชุมชน
12. สร้างสัมพันธ์ภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 30) ได้สรุปไว้ว่าผู้บริหารควรมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด
2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง
3. กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
7. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้
8. เลือกบุคคลในชุมชน และแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน
9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 245-246) ได้สรุปไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน
2. เป็นผู้ประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยตนเอง
3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
4. เป็นผู้แก้ปัญหาบางประการของชุมชนและ สมาชิกภายในของชุมชน
5. จะยังต้องทำงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือ

ปรีชา พัวณุกุลนนท์ และคนอื่น ๆ (2540 : 5-6) ได้สรุปไว้ว่าในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทโดยทั่วไปดังนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด
2. วางแผนดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในขอบข่ายของงาน
7. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้
8. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน
9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น
10. จัดให้มีการประเมินผลงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามทัศนะดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้นำ ผู้แก้ปัญหา ศึกษาสภาพของชุมชน นำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องกำหนด

โครงการต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนและประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

ขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่

กรมสามัญศึกษา (2522 : 461-478) ได้กำหนดขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ การสร้างและรักษาเกียรติประวัติของโรงเรียน การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน การให้บริการและความร่วมมือกับชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชนการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

หวน พินธุพันธ์ (2528 : 104-113) ได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้สรุปได้ 8 ประการคือ การเชิญผู้ปกครองหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน การใช้ทรัพยากรในชุมชน การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 28-29) ได้สรุปถึงขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนหมายถึงการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึงการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้

3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนจะมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นหมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 60 - 61) ได้อธิบายถึงขอบข่าย งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนคือ การแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนเพื่อให้เกิด ภาพพจน์ที่ดี น่าเชื่อถือศรัทธา เพื่อให้ชุมชนสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ได้ วางใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ได้แก่การจัดกิจกรรมบางอย่างดังต่อไปนี้
 - 1.1 จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและครู
 - 1.2 จัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการแก้ปัญหาเรื่องความ ประพฤติผลการเรียนและอาชีพนักเรียน
 - 1.3 จัดจุดสารของโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข่าวสารให้ครู และ นักเรียนชี้แจงแนวทางดำเนินกิจการของโรงเรียน และความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ
 - 1.4 พบปะหรือเยี่ยมเยียนผู้ปกครองในกรณีที่เกิดมีปัญหา หรือในวาระต่าง ๆ
2. การให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนคือการให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นเจ้าของโรงเรียนด้วย เช่น
 - 2.1 การเชิญบุคคลในชุมชนเป็นคณะอำนวยความสะดวกของโรงเรียน
 - 2.2 การจัดให้บ้าน โรงงานหรือร้านค้าในชุมชนเป็นสถานประกอบการของ โรงเรียน
 - 2.3 การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ มาให้การนิเทศเด็กและครู
 - 2.4 การรับบริจาคจากชุมชนหากชุมชนต้องการช่วยเหลือโรงเรียน
3. การให้บริการแก่ชุมชน คือการที่โรงเรียนให้บริการแก่ชุมชนตามความสามารถ ได้แก่
 - 3.1 การให้โรงเรียนเป็นศูนย์วิชาการด้านวิชาชีพของชุมชน
 - 3.2 การเป็นที่ปรึกษาของชุมชนในด้านต่าง ๆ
 - 3.3 การให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมมือกับชุมชน ในการสงวนอาชีพและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
 - 3.4 การทำระบบข้อมูลของท้องถิ่น ในด้านความคิดเห็นของชุมชนในด้าน สังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจให้ชุมชน
 - 3.5 การจัดให้ชุมชนได้เยี่ยมชมโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ

4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน คือการให้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะบุคลากรของโรงเรียน คือคนในชุมชนนั่นเอง เช่น

- 4.1 การที่โรงเรียนมีลักษณะประชาธิปไตยในการบริหาร
- 4.2 การให้เกิดริติและยอมรับนับถือครูและเห็นความสำคัญของครู
- 4.3 การประพฤติตามจรรยา มารยาทและวินัยของครู
- 4.4 การเมตตาอาารีที่ครูมีต่อศิษย์

จากขอบข่ายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในส่วนหนึ่งของโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษานั้น ในทุกๆ หัวข้อล้วนแต่ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่ และพยายามจัดให้ได้ตามขอบข่ายดังกล่าว เพราะจะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความคล่องตัวในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรต้องให้สอดคล้องกับชุมชน งานกิจการนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมของนักเรียนเพื่อชุมชน งานบุคลากร เช่น การรับบุคลากรซึ่งเป็นคนในชุมชน งานธุรการ และการเงิน เช่น การจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือชุมชน งานอาคารสถานที่ เช่น การให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดงานต่าง ๆ เป็นต้น จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ ล้วนมีความเกี่ยวพันและก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับทั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาและชุมชนด้วยกันทั้งนั้น โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างมาก ตามขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนซึ่งครอบคลุมการปฏิบัติงานและปัญหาต่าง ๆ ของงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างทั่วถึง ผู้วิจัยจึงนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาสาระเพิ่มเติมใน 4 หัวข้อ ดังนี้

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

กู๊ด (Good 1973 : 430) ได้อธิบายถึงความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ เพื่อปรับปรุงสัมพันธภาพของโรงเรียนที่มีอยู่ภายในชุมชน

ภิญโญ สาร (2523 : 424) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้นมีหน้าที่รับใช้หรือให้บริการ การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นกระบวนการไมตรีสัมพันธ์สองทางคือโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

เมธี ปีลันธนานนท์ (2525 : 260) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนคือการกำหนดหน้าที่และสัมพันธ์ภาพต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการเดินทางสองทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเพื่อสร้างฐานแห่งความเข้าใจ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 :26) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนคือการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 253) ได้กล่าวว่าการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้นหมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนให้ทราบถึงกิจการของโรงเรียนหรือข่าวสารภายในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานไปได้ด้วยดีและสะดวกมากยิ่งขึ้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับประชาชนในชุมชนนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการเสนอให้ประชาชนทราบกิจการของโรงเรียนหรือมองโรงเรียนในแง่ดี ดังนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ

เมธี ปีลันธนานนท์ (2525 : 263) กล่าวว่า งานด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้น มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของโรงเรียนดังนี้

1. อธิบายปรัชญาการศึกษาของระบบโรงเรียน จุดหมาย และหนทางที่จะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ให้กับชุมชน
2. ติความโปรแกรมการศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียน
3. สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในสถาบันต่อ ๆ ไป
4. ชี้ให้ประชาชนเห็นว่าโรงเรียน กำลังให้สิ่งตอบแทนแก่ประชาชนอย่างเต็มที่
5. ทำความเข้าใจว่าโรงเรียนจะทำอะไรได้บ้าง ถ้าได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน

6. สร้างความคุ้นเคยหรือความรู้ ให้กับประชาชนในเรื่องแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษา

7. แก่ความเข้าใจผิดและข้อผิดพลาดทั้งของโรงเรียน และประชาชนในชุมชน

8. ช่วยให้ประชาชนได้รับผิชอบ ถึงคุณภาพของการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น
กินเดรด (Kindred 1957 : 76-83) ได้วางหลักการประชาสัมพันธ์ พอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือตรงไปตรงมา เชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่องคือต้องทำตลอดเวลาและตลอดไป
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมงานทุกด้านมิใช่กระทำเพียงเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
4. ต้องดำเนินการด้วยความเรียบง่ายโดยใช้ภาษาและวิธีการที่เข้าใจง่าย
5. ต้องดำเนินการด้วยวิธีการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
6. ต้องดำเนินการโดยรู้จักปรับตัว เข้ากับทุกสิ่งทุกอย่างคือเข้ากับสภาพของชุมชนได้

7. ต้องดำเนินการทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ให้มีความยืดหยุ่นได้
กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 253) ได้กล่าวถึงหลักการประชาสัมพันธ์ที่ดีไว้ ดังนี้คือ

1. ผู้ร่วมงานต้องเข้าใจเป้าหมายและหน้าที่ของโรงเรียนในการจัดการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง
2. ผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ต้องทราบกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ทางการศึกษาที่ตนมีอยู่
3. โครงการประชาสัมพันธ์ต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด
4. ต้องมีแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และรับฟังข้อเสนอจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแผนงาน
5. การดำเนินงานของโรงเรียนจะสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน
6. ข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียนจะทำให้ทราบความสนใจและทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา
7. โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับขวัญของคณะครูเป็นสำคัญ
8. โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียนควรครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนตามอัตราส่วนที่เหมาะสมและสิ่งที่จะต้องจัดให้มีเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีดังนี้
 - 8.1 สิ่งตีพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน

8.2 จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน

8.3 เผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชน

8.4 ใช้กิจกรรมการเรียนการสอน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 216) ได้เสนอแนวคิดที่หลักในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ควรดำเนินการดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรถือเป็นหน้าที่หลักของครูทุกคนในโรงเรียน ต้องร่วมรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรับหน้าที่จัดการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนแล้วก็ตาม

2. การประชาสัมพันธ์นั้น ต้องเป็นไปเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3. โรงเรียนต้องรู้จักเลือกสื่อกลาง ในการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดปีการศึกษาและทุกๆ ปี

5. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนถือว่าเป็นกระบวนการสองทาง (two - way process) ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนต้องรับฟังด้วยความเป็นธรรมและความบริสุทธิ์ใจ

6. โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนที่ได้จัดขึ้นในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานในด้านนี้ต่อไป

หวน พันธุพันธ์ (2528 : 109-110) ได้สรุปถึงวิธีการในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน

2. จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน

3. จัดเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน

4. ให้นักเรียนทราบข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียนเพื่อนำไปเผยแพร่ให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบต่อไป

5. ให้นักลากรได้ทราบข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียน

เมธี ปิณฑานนท์ (2533 : 116) ได้กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอาชีวศึกษา โดยเน้นจากการเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณชนเพื่อจะได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งกระทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้

1. จัดวันหรือคืนอาชีวศึกษาขึ้นเป็นลักษณะของงานบอลล์หรืองานเพื่อสังคม และสังสรรค์

2. อาศัยสื่อมวลชนในท้องถิ่นช่วยเผยแพร่ผลงาน

3. จัดให้มีชมรมนักเรียนนักศึกษา เพื่อช่วยกิจกรรมเลือกตั้งในท้องถิ่น

4. พิมพ์เอกสารเผยแพร่

5. ผลิตโปรแกรมวิทยุและโทรทัศน์ด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาเผยแพร่ในท้องถิ่น

6. ร่วมกิจกรรมของสมาคมครูผู้ปกครอง

7. ใช้ป้ายนิเทศให้ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมอาชีวศึกษา

8. แจกข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่น

9. เขียนบทความให้กับหนังสือพิมพ์หรือหนังสือข่าวของนักเรียนนักศึกษา

10. เชิญชมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาในโรงงานอุตสาหกรรม

ภิญโญ สาธร (2526 : 216) กล่าวว่า ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้ คือ

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา

2. การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางบวก คือ ไม่มุ่งการปฏิเสธข่าวเป็นหลัก

แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ

3. ดำเนินงานต่อเนื่องกัน ไปด้วยตลอดเวลาและตลอดปีโดยไม่หยุดยั้ง

4. พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น โดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่มนั้น กลุ่มนี้ เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน

5. ตั้งตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน หรือนักคิดที่เกี่ยวข้อง หรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร

6. ใช้วิธีง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชน เป็นหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์คือไม่มีการถือเขาถือเรา หรือถือยศถือศักดิ์กับผู้ใด บรรดาเรื่องราวที่เสนอต่อประชาชนก็เป็นอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 346 - 347) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้น
ต้องกระทำเพื่อ

1. แลกเปลี่ยนข่าวต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองต้องการจะทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน
2. หาความร่วมมือจากชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนดีขึ้น
3. ป้องกันความเข้าใจผิดและป้องกันการถูกโจมตี หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เป็นธรรมจากบุคคลที่ไม่เป็นมิตรต่อโรงเรียน
4. เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการศึกษา
5. ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

คณะนิติศาสตราจารย์ วิชิต เอกบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (2529 : 179) ได้สรุปไว้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนจำเป็นต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจหรือร่วมกิจกรรมกัน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาค่าการศึกษา ภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุผลหลักสูตรหรือวัตถุประสงค์ของสังคมเป็นสำคัญ ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจะได้ผลดี หากโรงเรียนยินดีรับฟังข่าวสารและข้อคิดเห็นจากชุมชนด้วยแทนที่จะเป็นผู้ให้ข่าวสารเพียงอย่างเดียว ส่วนหลักในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้นมีหลายประการ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงดังนี้

1. ความต่อเนื่อง คือดำเนินการอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา
2. ความทั่วถึง คือ พยายามสร้างความเข้าใจอันดี ให้เกิดขึ้นโดยทั่วถึงทุกกลุ่มชน
3. ความบริสุทธิ์ใจ คือดำเนินงานด้านความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา
4. ความพร้อมรับ คือตื่นตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มชนต่าง ๆ
5. ความเหมาะสม คือ การใช้วิธีการง่าย ๆ และหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสมของสถานการณ์

งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นภารกิจหนึ่งที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปในแนวทางที่ดีได้ ดังนั้นงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงถือเป็นกระบวนการสองทางระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานประชาสัมพันธ์มิใช่หน้าที่ของผู้บริหารแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนด้วยกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้น โรงเรียนต่าง ๆ มักมีมโนทัศน์ที่ผิด ๆ ว่าเป็นการทำขึ้นเพื่อหารายได้ให้กับโรงเรียน ซึ่งประชาชนและผู้ปกครองลดความศรัทธาต่อโรงเรียนได้ โรงเรียน

สามารถดำเนินการกิจกรรมได้มากมายในการประชาสัมพันธ์ เช่น จัดให้มีสิ่งตีพิมพ์เผยแพร่ ข่าวสาร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การประชุมผู้ปกครอง การจัดงานประเพณีร่วมกับชุมชน การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม และการจัดทำป้ายประกาศ เป็นต้น

สำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษานั้นอยู่ได้ด้วยการดำเนินการในเชิงธุรกิจประกอบกับการจัดการศึกษาและในการบริหารธุรกิจย่อมขาดไม่ได้ที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเพื่อให้เป็นที่รู้จัก เชื่อถือ ศรัทธาและไว้วางใจแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งถือเป็นลูกค้าของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ล้วนเป็นหนทางที่จะทำให้โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาเป็นที่รู้จักเชื่อถือแก่ประชาชนทั่วไปทั้งสิ้นเมื่อการประชาสัมพันธ์บรรลุผลตามความมุ่งหมายของโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ย่อมทำให้มีนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรของประเทศชาติได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญจนไม่อาจละเลยได้

การให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 27) กล่าวว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือการเปิดโอกาสเชิญชวนให้หาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน และให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้านแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์

หวน พินธุพันธ์ (2528 : 104 - 107) ได้สรุปการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การเชิญผู้ปกครอง หรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียนในกรณีต่าง ๆ

ดังนี้

- 1.1 เพื่อประชุมชี้แจงนโยบายของโรงเรียน
- 1.2 เพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียน
- 1.3 เพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงชุมชน หรือแก้ปัญหาในชุมชน
- 1.4 เพื่อพบปะสังสรรค์กับครูในโรงเรียน รับประทานอาหารร่วมกัน

และพูดคุยปรึกษาหารือกัน

1.5 ชมนิทรรศการผลงานของนักเรียน ซึ่งจะให้ผู้ปกครองภูมิใจในผลงานของบุตรหลานของตนด้วย

1.6 จัดให้มีกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีระหว่างผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนกับครูและนักเรียน

1.7 เชิญแม่ของนักเรียนมาร่วมงานวันแม่ที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความกตัญญูทวดที่ต่อแม่ของตน

2. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนสิ่งทีโรงเรียนจะขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนนั้นพอจะแยกได้ดังนี้

2.1 ขอความช่วยเหลือทางการเงินจากชุมชน ถ้าหากประชาชนในชุมชนมีฐานะทางการเงินดีพอควร

2.2 ขอความช่วยเหลือทางด้านวัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งอาหารการกินจากชุมชนถ้าหากประชาชนในชุมชนมีอาชีพทางเกษตรกรรม

2.3 ขอความร่วมมือในด้านแรงงานจากประชาชนในชุมชน ถ้าหากประชาชนไม่มีเงินหรือวัสดุอุปกรณ์จะช่วยเหลือโรงเรียนได้

2.4 ขอความร่วมมือในด้านคำปรึกษาหารือ หรือความคิดเห็นในการปรับปรุงโรงเรียนจากประชาชนในชุมชน

3. การใช้ทรัพยากรในชุมชน โดยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

3.2 เชิญบุคลากรในชุมชนมาเป็นวิทยากรแก่นักเรียน

3.3 นำนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่

3.4 ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อให้นักเรียนรักท้องถิ่นของตนยิ่งขึ้น

ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ และคติก พัฒนาพิชัยโชติ (2528 : 770 - 772) ได้สรุปถึงกิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่

2. การจัดนิทรรศการ

3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน

4. การจัดฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่

5.1 การจัดงานวันปีใหม่

5.2 การจัดงานวันสงกรานต์

- 5.3 การจัดงานหล่อเทียนพรรษา
- 5.4 การจัดงานเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา
- 5.5 การจัดงานวันลอยกระทง
6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมแก่นักเรียน ซึ่ง ได้แก่
 - 6.1 กิจกรรมวันไหว้ครู
 - 6.2 การจัดวันพ่อและวันแม่
7. การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน
8. เชิญประชาชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นการเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตลอดถึงการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน แรงงาน บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ในชุมชน ชุมชนมีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนได้หลายลักษณะ เช่น การมาร่วมกิจกรรมวันสำคัญ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ การประชุม การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและการให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาชุมชน โดยการทัศนศึกษา หรือศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน

โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษามีโอกาสมากมาย ที่จะนำประชาชนในชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียน เช่น วันไหว้ครู วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น ยังมีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์พร้อมมูลที่จะจัดให้มีงานขึ้นได้ อีกทั้งผู้รับใบอนุญาตและคณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ก็เป็นผู้นำชุมชน หรือผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากชุมชนอยู่แล้ว การเชิญชวนชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนก็สามารถกระทำได้ง่าย และมักจะไม่ได้รับการปฏิเสธจากประชาชนในชุมชนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในแต่ละครั้ง ไม่เป็นการยากที่จะนำชุมชนให้เข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน สำคัญอยู่ในนโยบายและการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและการปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้นที่จะทำให้ความสนใจที่จะเชิญประชาชนในชุมชนมาร่วมกิจกรรมหรือไม่ เพียงใด

การให้บริการแก่ชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 26) ให้ความหมายไว้ว่า การให้บริการแก่ชุมชนคือ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความ

สามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น การให้บริการทางวิชาการ ให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 312) ได้อธิบายว่าในการที่โรงเรียนต้องให้บริการแก่ชุมชน เพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการและเทคโนโลยีให้กับประชากรในท้องถิ่นห่างไกล

2. เพื่อสร้างโอกาสบริการด้านการศึกษาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

3. เพื่อปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาของท้องถิ่นได้

สิริ เทศประสิทธิ์ (2529 : 54 - 60) ได้สรุปว่าสิ่งที่โรงเรียนควรจะให้บริการแก่ชุมชนมี 2 ประเภท คือ

1. การให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งมีหลักพิจารณาในการให้บริการด้านวิชาการ คือ

1.1 บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางพัฒนาชุมชนที่รัฐบาลได้วางเอาไว้

1.2 บริการให้สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็น

1.3 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง เช่น วิชาชีพระยะสั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ

1.4 การบริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท

2. การให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงินและวัสดุอื่น ๆ มีหลักในการพิจารณาดังนี้

2.1 ด้านบุคคล โรงเรียนอาจจัดครูเจ้าหน้าที่หรือนักเรียนนักศึกษาไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.2 ด้านการเงินและพัสดุ ที่จะนำไปบริการชุมชน ผู้บริหารจะต้องระมัดระวังมิให้ขาด ต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน

2.3 ด้านการให้ความร่วมมือร่วมใจหรือให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528 : 773 - 774) ได้กล่าวถึงการให้บริการแก่ชุมชนไว้ว่า นอกจากการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ แล้ว โรงเรียนควรจัดบริการให้แก่ชุมชนเพื่อสะดวกและการประหยัด มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีสภาพความพร้อมดีกว่าชุมชน เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนควรพิจารณาให้บริการแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

และควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการให้บริการไว้เพื่อให้สิ่งของที่บริการนั้นคงทนสามารถให้บริการได้ตลอดไป สิ่งที่โรงเรียนสามารถจะจัดเป็นบริการแก่ชุมชนได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องใช้ ด้านความรู้ ด้านสวัสดิการ และด้านบุคลากร

หวน พิณรุฬันธ์ (2528 : 105 - 108) ได้สรุปถึงสิ่งที่โรงเรียนสามารถช่วยเหลือชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชนไว้ดังนี้

1. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน ที่นอกเหนือจากการสอนในโรงเรียน มีมากมายหลายประการด้วยกัน คือ

1.1 นำนักเรียนออกไปช่วยพัฒนาชุมชน จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชน

1.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ แก่ชุมชน

1.3 จัดให้มีการสำรวจความต้องการและความจะเป็นที่ชุมชนควรได้รับการพัฒนา

1.4 ทางโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นเพื่อสำรวจอนามัยของชุมชนเพื่อทางโรงเรียนจะได้ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในการบริหารทางด้านสุขภาพและปรับปรุงอนามัยของประชาชนในชุมชนต่อไป

2. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชนโดยบริการในสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดงานต่างๆ

2.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่เพื่อประชุม

2.3 จัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชนในชุมชน

2.4 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สนามกีฬาของโรงเรียน ในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 50) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการแก่ชุมชนตาม โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา งานด้านการบริการที่โรงเรียนประถมศึกษาควรดำเนินการ คือ

1. ให้ความรู้ ความคิด และคำแนะนำแก่สมาชิกของชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนได้ร่วมกันจัดขึ้น

2. ให้นุเคราะห์ของโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบกิจกรรมชุมชนแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี เช่นงานเทศกาลประจำปีงานทางศาสนา

3. ให้ยืมวัสดุครุภัณฑ์ เพื่อใช้งานที่เป็นส่วนรวม
4. ให้ยืมสถานที่เพื่อจัดกิจกรรม เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน สนามกีฬา
5. ให้บริการแก่สมาชิกในชุมชน เช่นห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน
6. ให้นุเคราะห์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรชุมชน
7. ให้นำความคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความสามารถ และความต้องการ

ของสมาชิกในชุมชน

8. ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกระดับ

กรมสามัญศึกษา (2532 : 471 - 472) ได้เสนอว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนควรจัดศูนย์บริการของชุมชนตามสภาพของโรงเรียนดังนี้

1. จัดที่อ่านหนังสือพิมพ์สำหรับชุมชนขึ้นในโรงเรียน
2. จัดให้ชุมชนได้ใช้โรงเรียนเป็นที่ประกอบพิธีต่าง ๆ ตลอดจนให้ใช้อุปกรณ์บางอย่างของโรงเรียนได้
3. จัดบริการแนะแนวให้ความรู้แก่ชุมชนหลาย ๆ ด้าน เท่าที่โรงเรียนจะทำได้
4. จัดนันทนาการให้แก่ชุมชน เช่นสถานที่เล่นกีฬาโดยใช้สนามของโรงเรียน
5. จัดบริการข่าวสารให้ความรู้ เตือนความจำต่อชุมชน
6. จัดให้โรงเรียนเป็นที่พึ่งแก่ชุมชนในบางโอกาส
7. จัดและปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับและเกิดศรัทธาในชุมชน

ในการให้บริการแก่ชุมชนนั้น สำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาแล้วสามารถกระทำได้อย่างง่ายด้ายและรวดเร็วกว่าโรงเรียนของรัฐเนื่องจากอำนาจการตัดสินใจที่จะอนุมัติการให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนนั้น ขึ้นอยู่กับผู้รับใบอนุญาตหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเท่านั้นไม่ต้องผ่านขั้นตอนใดใดให้ยุ่งยากซับซ้อน และโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาย่อมหวังที่จะให้บริการแก่ชุมชนอยู่แล้ว เพราะนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในทางหนึ่งแล้ว ยังเป็นการผูกมิตรและสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งโรงเรียนและชุมชน โดยเฉพาะกับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ซึ่งต้องดำเนินกิจการและจัดการศึกษา โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก ดังนั้นการให้บริการแก่ชุมชน จึงเป็นการมุ่งหวังของโรงเรียนประการหนึ่งว่า โรงเรียนจะได้รับการบริการจาก

ชุมชนบ้าง ซึ่งการได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังกล่าวทำให้เรื่องบางประการ โรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาอาจได้รับความสะดวก หรือทำให้ดำเนินธุรกิจไปได้อย่างราบรื่น หรือ ก้าวหน้าเสมือนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยก็เป็นได้

การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน

คณะนิติปรัชญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (2529 : 204) ได้สรุปไว้ว่าการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์กันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น เช่น

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงรางวัล การแข่งขัน หรือการประกวดต่าง ๆ
4. การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 61) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การให้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพราะบุคคลของโรงเรียนคือคนในชุมชนนั่นเอง เช่น

1. การที่โรงเรียนมีลักษณะประชาธิปไตยในการบริหาร
2. การให้เกิดคติและยอมรับนับถือครูและเห็นความสำคัญของครู
3. การประพฤติตามจรรยา มารยาทและวินัยของครู
4. การเมตตาอารีที่ครูมีต่อศิษย์

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 91-93) กล่าวไว้ว่าบุคลากรภายในโรงเรียนนั้นควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน โดยการกำหนดเป็นบทบาทและหน้าที่ไว้ดังนี้ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำในสังคม เพราะครูมีหน้าที่ในการเตรียมสมาชิกของสังคม ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันจะเป็นผลให้สมาชิกในสังคมนั้นได้มีชีวิตอยู่เป็นสุข
2. บทบาทหน้าที่ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการกับ ชุมชน เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับชุมชน ทราบความต้องการ และทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดีทำให้ได้รับความไว้วางใจในการประสานงานดังกล่าว

3. บทบาทหน้าที่ในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชนเพราะการให้บริการทาง วิชาการแก่ชุมชนนั้นจะทำให้ชุมชนได้พัฒนาขึ้นมีความรู้มากขึ้น โดยสามารถ ประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

4. บทบาทหน้าที่ในการบริการแก่ชุมชนในด้านทรัพยากรบุคคล เงินและ วัสดุอื่นๆ เพราะโรงเรียนมีความพร้อมในด้านดังกล่าว โดยการบริการนั้นควรจัดทำเป็น แผนงาน หรือโครงการที่จะให้แก่ชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อให้การบริการได้ผลเต็มที่

5. บทบาทหน้าที่ในการให้ความร่วมมือกับชุมชนทางด้านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เพราะโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพราะมีทั้งบุคลากรอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อม

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528 : 736-768) ได้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับกลุ่มผู้นำชุมชนว่ามีดังนี้

1. กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนเป็นกลุ่มที่จะต้องมีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับ โรงเรียนมากที่สุดและมีจำนวนมากที่สุด
2. กลุ่มผู้นำของชุมชน ซึ่งแยกออกได้หลายกลุ่มย่อย เช่นกลุ่มศาสนา กลุ่ม นักธุรกิจ และกลุ่มผู้มีอิทธิพล
3. กลุ่มศิษย์เก่า เป็นกลุ่มที่เกิดจากผลผลิตของโรงเรียน รูปแบบของความสัมพันธ์อาจจะเป็นรูปแบบของสมาคมศิษย์เก่าหรือกลุ่มผู้นำกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ได้
4. กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับชุมชนมีอยู่ หลายหน่วยงาน เช่น สภาตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น

การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้นำชุมชนนั้น อาจมีรูปแบบในการให้ความร่วมมือกับ โรงเรียนได้หลายประการเช่นการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการการให้คำปรึกษาแก่โรงเรียน การเป็นแหล่งทรัพยากรให้โรงเรียน ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวกระทำได้ หลายประการดังนี้

1. การร่วมมือในรูปแบบคณะกรรมการต่าง ๆ เช่นคณะกรรมการศึกษา คณะ กรรมการชมรมหรือสมาคมผู้ปกครอง เป็นต้น ความร่วมมือในลักษณะนี้โรงเรียนได้รับผล ประโยชน์อย่างมากในด้านข้อมูล แนวความคิด และแนวทางการปฏิบัติงาน
2. การร่วมมือในรูปแบบขององค์การ คือการที่ผู้นำในชุมชนได้รวมกลุ่มกัน แล้วให้ความช่วยเหลือโรงเรียน เช่นกลุ่มนายธนาคาร สมาคมพ่อค้า การช่วยเหลือลักษณะ นี้มักจะเป็นการช่วยเหลือด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือการเงิน

3. การร่วมมือในรูปแบบของบุคคล เป็นการร่วมมือช่วยเหลือจากบุคคลถึงโรงเรียนโดยตรง

สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2529 : 250) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นั้น กลุ่มผู้ให้ชุมชนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อโรงเรียนมากที่สุด เพราะสามารถร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชนได้ โดยแบ่งกลุ่มผู้นำชุมชนออกได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ คือกลุ่มบุคคลที่สังคมยอมรับและศรัทธาความเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา พ่อค้า นักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น

2. กลุ่มผู้นำของทางราชการคือกลุ่มที่ทางราชการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ต่างๆ ในชุมชนเช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

งานด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน ตามความหมายของคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้วางขอบข่ายไว้ว่า จะเห็นได้ว่าบุคคลในโรงเรียนที่กล่าวถึงก็คือบุคคลในชุมชน ดังนั้นงานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียนคืองานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั่นเอง ในส่วนของโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับชุมชน เพราะการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ จะเอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลในโรงเรียนนั้นเป็นบุคคลในชุมชนอยู่ด้วย การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันย่อมสามารถกระทำได้ง่ายยิ่งขึ้น เมื่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ และการร่วมมือกัน ก็จะทำให้ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ก็จะกลืนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน กลายเป็นของส่วนรวมไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง ในความรู้สึกของคนในชุมชนต่างๆ ที่โดยสภาพความจริงแล้วโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ก็ยังเป็นของผู้รับใบอนุญาตอยู่นั่นเองลักษณะดังกล่าวทำให้เห็นว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียนเป็นงานหนึ่งที่ไม่อาจละเลย หากว่าโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ต้องการจะดำเนินกิจการของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีการพัฒนาที่ก้าวหน้าต่อไปเพราะโดยสภาพแล้ว การดำเนินธุรกิจเพียงลำพังกับการร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย และประการหลังย่อมจะทำให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาได้มากกว่า ซึ่งการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ย่อมจะต้องมาจากโรงเรียนเป็นผู้เริ่มต้นจะดีกว่าที่ชุมชนเริ่มต้นก่อน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปรีชา ศิริมาศ (2525 : 119-120) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล ในเขตการศึกษา 9 พบว่า บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ในทัศนะของผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษา ที่มีต่อบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่ในเขตพื้นที่ปกติ ในแต่ละด้าน และในเขตพื้นที่พัฒนาเพื่อความมั่นคง ในทัศนะของทั้งสามกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน 4 ด้าน ส่วนด้านการสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นไม่แตกต่างกัน ครูที่มีเพศต่างกัน ในแต่ละเขตพื้นที่ มีทัศนะต่อบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันในเขตพื้นที่ มีทัศนะต่อบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่แต่ละด้านไม่แตกต่างกัน กรรมการศึกษาที่มีอาชีพแตกต่างกันในแต่ละเขตพื้นที่มีทัศนะต่อบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในแต่ละพื้นที่ไม่แตกต่างกัน

ปริญญารอดแก้ว (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และที่ควรปฏิบัติโดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ วิทยุฒิและประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่างกันปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ความยากจน การส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพแก่ชุมชนยังกระทำไม่จริงจังและทั่วถึง ชุมชนยังมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่เข้าใจหลักสูตรใหม่และความเข้าใจไม่ตรงกับโรงเรียน ครูยังมีปัญหาค่าครองชีพ และมักไม่ค่อยอาศัยในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และข้อเสนอแนะได้แก่ การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางส่งเสริมวิชาชีพและพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์นโยบายและงานของโรงเรียนให้ชุมชนเข้าใจ การเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้

ต่าง ๆ ของโรงเรียน การจัดกิจกรรมงานประเพณีร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการออกเยี่ยมบ้านในชุมชนเป็นระยะ ๆ

วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ วิทยวุฒิ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีตัวแปรต่างกัน ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาด้านการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานด้านนี้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นการให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน และการร่วมกิจกรรมของชุมชน และได้เสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และจัดสรรอัตราครูเพียงพอสร้างความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีการประชุมกรรมการศึกษา และบุคลากรในการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการให้มีการจัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครอง มีการอบรมวิชาชีพ โดยให้รู้ ข้อมูลในการวางแผน ประเมินตามแผน

สวาท หาญกลับ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา สี่ด้านคือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชนการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการให้บริการชุมชนตามทัศนะของครูอาจารย์กับกรรมการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สินเทา บุญขวัญ (2535 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์ และประธานกรรมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนตามทัศนะของครูอาจารย์และประธานกรรมการศึกษาโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

อรัญ ก้าวพานิช (2535 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่าด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้นที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบกรณีผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะคือ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยตรง จึงควรจัดให้มีบุคลากรด้านนี้

พีรฉัตร แสงฉาย (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่าระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น สำหรับการเปรียบเทียบเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ กรณีที่พักอาศัยจำนวนชั่วโมงสอนหรือคาบที่สอน และประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบันต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี ส่วนอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้ที่สำคัญคือ ครูมีภาระงานประจำในโรงเรียนมาก ขาดงบประมาณ ขาดการประสานงาน และการวางแผนร่วมกัน ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงใช้เวลามากในการประกอบอาชีพไม่มีเวลาในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน รวมถึงโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์น้อย จึงเสนอแนะว่าควรเพิ่มอัตราบุคลากรให้ได้ตามเกณฑ์ เพิ่มงบประมาณ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมให้มีความรู้ความชำนาญในขอบข่ายงานทุกด้านเพิ่มคุณภาพเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

จรัญ บุรีภักดิ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียนครูอาจารย์และกรรมการสภาตำบล โดยส่วนรวมและองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์และกรรมการสภาตำบลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพัทลุง ทั้งโดยส่วนรวมและองค์ประกอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

บรูซ (Bruce 1972 : 6026 – A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า

1. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อหาทางแก้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาเด็กวัยรุ่นและครูใหญ่ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับสันตนาการเพื่อชุมชน
2. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน
3. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ พักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

เบเคอรา (Becerra 1974 : 6887-A) ได้วิจัยเรื่องบทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนต่อการวินิจฉัยปัญหาของโรงเรียนเขาได้คัดเลือกปัญหา

ของโรงเรียนที่ด้อยอาศัยการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารและตัวแทนของชุมชน ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองฝ่ายพยายามที่จะทำความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า

1. ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจความแตกต่างของชุมชน และต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ในทุกโอกาส
2. ทักษะคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน
3. การให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมข้อมูลให้เขาได้ศึกษาล่วงหน้า
4. ผู้บริหารจะต้องยอมรับในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ควรรอคาดหวังผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมชุมชนมากเกินไป

ฮาคานเนน (Hakanen 1975 : 6004-A) ได้ศึกษาและสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐ เซ้าท์โกด้า นั้น ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครอง ขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียน และการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น
2. การขาดข้อมูล ข่าวสารและการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนขาดความสัมพันธ์ภายในชุมชน
3. เครื่องมือที่ใช้ติดต่อไม่เพียงพอ มีข้อเสนอแนะให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

เรย์ (Ray 1980 : 492-A) ได้ศึกษาภารกิจของครูใหญ่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในเซ้าท์คาร์โรไลนา ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนชุมชน โดยได้ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการโรงเรียนประธานผู้ปกครอง และร้อยละ 10 ของครูที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การคาดหวังในบทบาทของครูใหญ่ที่เข้ากันได้อย่างสมเหตุสมผลกับกลุ่มที่แตกต่างกันในขอบเขตการวางแผนโรงเรียน บุคลิกภาพของนักเรียน ภาวะผู้นำชุมชน และโรงเรียน และการจัดยานพาหนะโรงเรียน
2. เจตคติของครูใหญ่ในฐานะผู้อำนวยการความสะอาด และเป็นบุคคลที่ถืออำนาจต่อโปรแกรมการเรียนการสอน มากกว่ากิจกรรมร่วมกัน

3. ครูใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องกับ อิทธิพล อำนาจหน้าที่ และการตัดสินใจ
ก่อนนโยบายของโรงเรียน

4. การรายงานของคณะกรรมการโรงเรียนมีอัตราความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่ากลุ่ม
อื่น ๆ ทั้งหมด

5. ข้อมูลให้การสนับสนุนจากประชาชน มีผลต่อการสัมพันธ์กับนโยบาย
ทางการศึกษา

6. ข้อมูลสะท้อนให้เห็นความต้องการของผู้ปกครอง ครู และครูใหญ่
ต้องการกระจายอำนาจและอำนาจหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ สำหรับครูใหญ่ควรเป็นอำนาจส่วนกลาง
ของบุคคล องค์กรและการบริหาร

7. ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นสืบต่อไป แต่หวังว่าคงจะเปลี่ยนแปลงได้อย่าง
ไรก็ตามความคาดหวังในการสร้างงานก็เกิดขึ้นได้และคงมีความผิดพลาดบ้าง

ธิกพิน (Thigpin 1980 : 516-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่บริการชุมชนของ
วิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชน รัฐเทนเนสซี ในขั้นต้นพบว่า วิทยาลัยชุมชนแผนก
บริการชุมชนและโรงเรียนชุมชนแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือได้ถูก
นำมาใช้ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีระบบชุมชนด้วย และยังคงค้นพบต่อไปว่า

1. วิทยาลัยชุมชนพอใจในรูปแบบการจัดบุคลากร และระดับวุฒิภาวะของ
บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบริการชุมชนมากกว่าโรงเรียนชุมชน

2. งบประมาณเป็นปัญหาสำคัญ สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบงานบริการ
ชุมชน ทั้งของวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชน

3. ความพยายามในการร่วมมือบริการชุมชนระหว่างวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียน
ชุมชนยังมีอยู่ในระดับน้อย

4. การบริการชุมชนทั้งของวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชนไม่เต็มศักยภาพ
ที่มีอยู่ การบริการชุมชนหลายด้าน ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากการขาดงบประมาณและบุคลากร

5. สมาชิกของชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมบริการ
ชุมชน

ลีโอเน (Leone 1981 : 2409-A) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนชุมชน
ที่ใช้โปรแกรมตัวอย่างระหว่างโรงเรียนท้องถิ่นที่ห่างไกลกับโรงเรียนหมู่บ้านในรัฐ อาแคนซอ
ประเทศสหรัฐอเมริกา จากโรงเรียนที่ใช้โปรแกรมตัวอย่างและโรงเรียนที่ใช้ประสบการณ์
ตรง 50 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีประสบการณ์ไม่แน่นอน 50 โรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การจัดสรรงบประมาณแก่โรงเรียนชุมชนเพื่อจัดกิจกรรม และเพื่อการจ้างผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนท้องถิ่นห่างไกลกับโรงเรียนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยิ่งพบอีกว่าโรงเรียนที่ห่างไกลต้องจ่ายงบประมาณในการจัดกิจกรรมและจ้างผู้บริหารโรงเรียนในอัตราที่สูงกว่า

2. เรื่องระบบการบริหารพบว่า โรงเรียนที่อยู่ในหมู่บ้านห่างไกลกับโรงเรียนที่อยู่ในหมู่บ้านอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนในชุมชนที่ห่างไกลจัดระบบบริหารได้ดีกว่า

3. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ของโรงเรียนในหมู่บ้านห่างไกลกับโรงเรียนในหมู่บ้านอื่น ๆ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนในชุมชนห่างไกลมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมากกว่า

พอลโลซซี (Pallozzi 1981 : 1418-A) ได้วิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่นในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสอบถามคณะกรรมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายออกไปในรูปแบบของชุมชนเมืองด้วย การจัดการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย และโรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอนโยบายที่ตรงกับความสามารถของตนเองและสิ่งที่โรงเรียนควรคำนึงถึง คือการรับผิดชอบกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ทอย (Toy 1983 : 1951-A) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชนบท ข้อเสนอแนะในการวิจัยเสนอว่า การวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชนบทควรจะมีการพัฒนาทางด้านนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ควรให้มีการวิจัยเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่จะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายให้ชัดเจน ควรสร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี การไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความกระตือรือร้นในการทำงาน และต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานด้วย

คิงก์ (King 1984 : 1593-A) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนกับความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนสามารถลดความแปลกแยกของชุมชนได้โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการทางประชาธิปไตยให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการวิจัยที่บุคคลอื่นได้วิจัยไว้แล้ว 3 คน ผลการศึกษาพบว่าหากเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนในการสร้างกฎเกณฑ์ จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าต้องรักษากฎเกณฑ์

นั้นไว้ และถ้าหากให้เขาเข้าร่วมงานเขาจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์มากขึ้น ถ้าบุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเขาจะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ความแปลกแยกจะลดน้อยลง

คราฟท์ (Craft 1988 : 1633-A) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน เป็นศึกษาเพื่อสนองความคิดที่ว่าการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนจะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วม สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่ามีค่าความสัมพันธ์กันระหว่างระดับทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังที่กล่าวมา ผลการวิจัยส่วนมากจะมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง บุคคลที่สำคัญที่สุดของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับผู้บริหารของโรงเรียนมาก แม้ผลการวิจัยที่ออกมาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังไม่น่าพึงพอใจ เพราะบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนใหญ่ล้วนแต่เริ่มต้นจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องปรับทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติให้งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสำเร็จตามขอบข่ายที่วางไว้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีความตั้งใจจริง ส่วนอื่นไม่ว่าจะเป็นด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอาชีวศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน เป็นขอบข่ายของการปฏิบัติให้ผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดขึ้นตามมาภายหลัง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศนั้น จะเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติอย่างไรตามกรอบแนวคิดงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 60 - 61) ได้กำหนดไว้ 4 องค์ประกอบคือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้ชุมชนมี

โอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ประกอบด้วย การแจ้งข่าวสารของโรงเรียน อาชีวศึกษาเพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดี นำเชื่อถือศรัทธาให้เกิดแก่ชุมชน หรือบุคคลภายนอก การสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในสถาบัน
2. การให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนทั้งในด้านปฏิบัติและด้านนโยบาย
3. การให้บริการแก่ชุมชน ประกอบด้วย การที่โรงเรียนได้จัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการ และอื่นๆ ให้แก่ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน
4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน ประกอบด้วย การดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน การจัดตั้งกลุ่ม ชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมครูและผู้ปกครอง